

Kdyby žraloci byli lidmi...

Ak je niečo nadčasové publikované viac ako pred pol storočím, môžeme hovoriť, že už ide o klasiku. Tak v roku 1962 vyšli od Bertolda Brechta v českom preklade Rudolfa Vápeníka (SNKLU,1963) „Historiky o pánovi Keunerovi“. V jednej historike je nasledujúci dialóg :

"Kdyby žraloci byli lidmi," ptala se pana Keunera malá dcerka jeho bytné, "byli by pak k malým rybkám přívětivější?" - "Jistě," řekl. "Kdyby žraloci byli lidmi, dali by v moři pro malé rybky postavit obrovské nádrže s nejrůznější potravou rostlinnou i zvířecí. Dbali by na to, aby v nich byla voda vždy čerstvá, a vůbec by se postarali o různá zdravotní opatření. Kdyby si například rybička zranila ploutev, dostala by ihned obvaz, aby žraloku neumřela předčasně. A aby rybičky nepropadly těžkomyslnosti, pořádaly by se občas velké vodní slavnosti, neboť veselé rybičky chutnají lépe než rybičky trudnomyslné.

V oněch nádržích by samozřejmě byly i školy. V těchto školách by se rybičky naučily vplouvat do žraločí tlamy. Na to, aby našly velké žraloky, kteří se někde líně povalují, by například bylo třeba, aby se vyznaly v zeměpisu. Nejdůležitější by samozřejmě byla mravní výchova rybiček. Učily by se, že radostné sebeobětování je pro rybičku to nejvznešenější a nejkrásnější a že všechny musí věřit žralokům, především tehdy, když říkají, že se postarají o jejich krásnou budoucnost. Vtlouklo by se jim do hlav, že jedině poslušnost jim může tuto budoucnost zajistit. Před všemi nízkými materialistickými, sobeckými a marxistickými sklony by se rybičky musely mít na pozoru, a kdyby některá z nich jevila takové sklony, musely by to ostatní hned žralokům hlásit.

Kdyby žraloci byli lidmi, vedli by mezi sebou samozřejmě i války, aby dobyli cizích nádrží a cizích rybiček. Tyto války by za ně vedly jejich vlastní rybičky. Poučili by je, že mezi nimi a rybičkami oněch druhých žraloků je obrovský rozdíl. Vyhlásili by, že rybičky jsou sice němé, že však mlčí v naprosto různých jazycích a že si tedy za žádných okolností nemohou rozumět. Každé rybičce, která by ve válce zabila několik z těch druhých rybiček, nepřátelských, v jiné řeči mlčících, by připjali malé řády z mořských řas a propůjčili titul hrdina.

Kdyby žraloci byli lidmi, měli by samozřejmě i umění. Existovaly by krásné obrazy, na kterých by se skvěly žraločí zuby v nádherných barvách a na kterých by se jejich tlamy podobaly sadům, v nichž je radost se procházet. Divadlo na dně mořském by předvádělo odvážné rybičky nadšeně vplouvající do žraločích tlam a hudba by jim přitom vyhrávala tak krásně, že by rybičky s muzikou v čele do nich proudily zasněně a uspávány nejpříjemnějšími myšlenkami.

Ani náboženství by nechybělo, kdyby žraloci byli lidmi. učilo by, že rybičkám začíná pravý život až v žraločím břiše.

Kdyby žraloci byli lidmi, byl by také konec s dnešní rovností rybiček. Některým z nich by se dostalo úřadů a byly by druhým nadřazeny. Těm trochu větším by bylo dokonce dovoleno ty menší sežrat. To by bylo pro žraloky jen příjemné, poněvadž by jim pak bylo častěji popřáno tučnějších soust. A ty rybičky větší, ty s postavením, by se staraly mezi rybičkami o pořádek, stávaly by se učiteli, důstojníky, inženýry nádrží atd.

Prostě: Kulturním by se moře stalo, teprve kdyby žraloci byli lidmi."

(Geschichten vom Herrn Keuner, 1962, Historky o panu Keunerovi, preklad. Rudolf Vápeník, SNKLU 1963)